การประเมินความคุ้มค่าของมาตรการสำหรับป้องกันและควบคุมมะเร็งปากมดลูกในประเทศไทย

รายงานในการประชุมระดมสมองเพื่อพัฒนานโยบายการควบคุมและป้องกันมะเร็งปากมดลูกในประเทศไทย[1]

นับแต่มีการค้นพบความสัมพันธ์ระหว่างการติดเชื้อไวรัส Human Papilloma Virus (HPV) และการเกิดมะเร็งปากมดลูก ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากต่อแนวคิดและนโยบายในป้องกันและควบคุมโรคมะเร็งปากมดลูก ภารกิจที่ท้าทายของผู้บริหารในเกือบทุกประเทศที่โรคมะเร็งปากมดลูกเป็นสาเหตุสำคัญของการสูญเสียสุขภาวะของประชากร คือ การจัดสรรทรัพยากรทางสุขภาพที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้ความเหมาะสมของบริบททางสังคม เศรษฐกิจและระบบสุขภาพ

นักวิจัยจากโครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP) สำนักงานพัฒนานโยบายด้านสุขภาพระหว่างประเทศได้ทำการวิเคราะห์โดยใช้มุมมองทางเศรษฐศาสตร์เพื่อประเมินความคุ้มค่าของการตรวจคัดกรองและป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาวิธีการที่มีการดำเนินการอยู่ ได้แก่ 1) pap smear 2) visual inspection (VIA) 3) HPV DNA testing และวัคซีนที่เพิ่งได้รับอนุญาตให้จำหน่ายคือ 4) HPV vaccine ทั้งนี้ประเมินในฉากทัศน์ของการครอบคลุมในชุดสิทธิประโยชน์ภายใต้ระบบประกันสุขภาพของประเทศ

การประเมินความคุ้มค่าใช้แบบจำลอง Markov ซึ่งค่าตัวแปรได้จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งในและต่างประเทศ ข้อมูลความไวและความจำเพาะของการคัดกรองและประสิทธิผลของวัคซีนได้จากการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบและการวิเคราะห์เชิงอภิมาน (meta-analysis) ต้นทุนของการคัดกรอง วัคซีนและการรักษาความผิดปกติและโรคมะเร็งในระยะต่างๆ ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและการเก็บข้อมูลโดยนักวิจัยซึ่งทั้งหมดเป็นต้นทุนของประเทศไทย

ผลการศึกษาพบว่าการคัดกรองมะเร็งปากมดลูกด้วย pap smear ทุก 5 ปี โดยเริ่มต้นที่อายุ 35 ปี (ซึ่งเป็นแนวทางมาตรฐานในปัจจุบัน) เป็นการลงทุนที่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับไม่มีการคัดกรองโรค กล่าวคือนอกจากจะยืดอายุขัยเฉลี่ยของหญิงไทยแล้ว ต้นทุนในการคัดกรองโรคยังมีมูลค่าน้อยกว่าต้นทุนที่ต้องใช้ในการรักษาโรคมะเร็งปากมดลูกในกรณีที่ไม่มีการคัดกรองโรค อย่างไรก็ตามเมื่อวิเคราะห์ทางเลือกอื่นๆ พบว่าทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับการคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ได้แก่ การคัดกรองด้วย VIA ทุก 10 ปี สำหรับสตรีที่อายุ 30 และ 40 ปี ร่วมกับการคัดกรองด้วย pap smear ทุก 10 ปีสำหรับสตรีที่มีอายุ 50 และ 60 ปี ซึ่งจะใช้งบประมาณน้อยกว่าการคัดกรองที่เป็นมาตรฐานในปัจจุบันและช่วยยืดอายุอายุขัยเฉลี่ยของหญิงไทย

---

[1] จัดโดยสำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข วันที่ 25 ธันวาคม 2550 ณ โรงแรมริชมอนด์ นนทบุรี

สำหรับการคัดกรองมะเร็งปากมดลูกด้วย VIA เพียงอย่างเดียว หรือ pap smear ร่วมกับ HPV DNA testing ไม่พบว่ามีความคุ้มค่ากว่าการคัดกรองด้วย VIA ทุก 10 ปี สำหรับสตรีที่อายุ 30 และ 40 ปี ร่วมกับการคัดกรองด้วย pap smear ทุก 10 ปีสำหรับสตรีที่มีอายุ 50 และ 60 ปี

สำหรับการฉีดวัคซีนป้องกันการติดเชื้อ HPV สามารถเพิ่มประสิทธิภาพของการป้องกันและควบคุมมะเร็งปากมดลูก อย่างไรก็ตามการฉีดวัคซีนสำหรับสตรีที่มีอายุมากกว่า 25 ปี ให้ประสิทธิภาพต่ำมาก กล่าวคือต้องใช้เงินกว่า 1.5 ล้านบาทในการยืดอายุขัยเฉลี่ย 1 ปี สำหรับการฉีดวัคซีนสำหรับสตรีอายุ 30 ปี และมีต้นทุนกว่า 5 ล้านบาทต่อการยืดอายุขัยเฉลี่ย 1 ปี สำหรับการฉีดวัคซีนสำหรับสตรีอายุ 40 เมื่อเทียบกับการลงทุนด้วยการคัดกรองด้วย pap smear ที่เป็นมาตรฐานในปัจจุบัน (ทุก 5 ปีสำหรับสตรีอายุระหว่าง 35-60 ปี)

การฉีดวัคซีนป้องกันการติดเชื้อ HPV ให้สตรีอายุ 15 ปีมีประสิทธิภาพดีที่สุด โดยหากเพิ่มการฉีดวัคซีนที่อายุ 15 ปี ร่วมกับการคัดกรองด้วย pap smear ที่เป็นมาตรฐานในปัจจุบัน จะสามารถยืดอายุขัยเฉลี่ย 1 ปีด้วยต้นทุน 555,000 บาทเมื่อเทียบกับการคัดกรองด้วย pap smear ที่เป็นมาตรฐานเพียงอย่างเดียว หรือคิดเป็นต้นทุนประสิทธิผล 641,000 บาทต่อการยืดอายุขัย 1 ปีเมื่อเทียบกับวิธีการคัดกรองที่ดีที่สุด (VIA ทุก 10 ปี สำหรับสตรีที่อายุระหว่าง 30-40 ปี ร่วมกับการคัดกรองด้วย pap smear ทุก 10 ปีสำหรับสตรีที่มีอายุระหว่าง 50-60 ปี) ทั้งนี้ต้นทุนประสิทธิผลของวัคซีนขึ้นกับข้อสมมุติฐานที่สำคัญว่า การฉีดวัคซีน 3 เข็มสามารถให้การป้องกันการติดเชื้อ HPV ได้ตลอดอายุขัย

ข้อมูลที่ทราบกันดี ■ การคัดกรองมะเร็งปากมดลูกมีความคุ้มค่า ■ การฉีดวัคซีนป้องกันการติดเชื้อ HPV มีประสิทธิผล ช่วยลดอุบัติการณ์ของมะเร็ง
การศึกษานี้ช่วยทำให้ทราบ ■ การคัดกรองด้วย VIA ร่วมกับ pap smear ที่อายุ 30, 40 ปีและ 50, 60 ปีมีความคุ้มค่ามากที่สุด ■ การฉีดวัคซีนที่อายุมากกว่า 25 ปี ต้องใช้ต้นทุน 1-5 ล้านบาทในการยืดอายุขัยของสตรี 1 ปี ■ การฉีดวัคซีนที่อายุ 15 ปีร่วมกับการคัดกรองมะเร็งปากมดลูกมีต้นทุนประมาณ 5-6 แสนบาทต่อการยืดอายุขัยของสตรี 1 ปี